

Technická univerzita v Liberci

**FAKULTA PŘÍRODOVEDNE-HUMANITNÍ A
PEDAGOGICKÁ**

Katedra: Sociálních studií a speciální pedagogiky

Studijní program: Sociální práce

Studijní obor Penitenciární péče
(kombinace):

**NEGATIVNÍ A POZITIVNÍ PUSOBENÍ
MASMÉDIÍ NA VÝCHOVU MLÁDEŽE**
**THE NEGATIVE AND POSITIVE
INFLUENCE OF THE MASS-MEDIA FOR
THE EDUCATION TEEN-AGERS**

Bakalářská práce: 08-FP-KSS-4044

Autor:

Jitka TRÁVNÍČKOVÁ (VORLÍČKOVÁ)

Podpis:

.....

Adresa:

Pezinská 853

293 01, Mladá Boleslav II

Vedoucí práce: Mgr. František Šnitr

Konzultant:

Pocet

stran	grafu	obrázku	tabulek	pramenu	příloh
54	7	0	5	13	2+2 CD

CD obsahují celé znení bakalářské práce.

V Liberci dne: 08. 04. 2009

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
FAKULTA PŘÍRODOVEDNE-HUMANITNÍ
A PEDAGOGICKÁ

461 17 LIBEREC 1, Voronežská 1329/13

Tel.: 485 352 515

Fax: 485 352 332

Katedra: Sociálních studií a speciální pedagogiky

ZADÁNÍ BAKALÁRSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení

Jitka Trávníčková

Adresa:

Pezinská 853, 293 01, Mladá Boleslav II

Studijní program:

Sociální práce

Studijní obor:

Penitenciární péče

Kód oboru:

7502R023

Název práce:

NEGATIVNÍ A POZITIVNÍ PUSOBENÍ MASMÉDIÍ
NA VÝCHOVU MLÁDEŽE

Název práce v angličtině:

THE POSITIVE AND NEGATIVE INFLUENCE OF
THE MASS-MEDIA FOR THE EDUCATION TEEN-
AGERS

Vedoucí práce:

Mgr. František Šnitr

Termín odevzdání:

15. dubna 2009

V Liberci dne

08. 04. 2009

Bakalářská práce musí splňovat požadavky pro udelení akademického titulu
„bakalář“ (Bc.).

.....
vedoucí bakalářské práce

.....
dekan FP TUL

.....
vedoucí katedry

Zadání převzala (studentka): Jitka Trávníčková

Datum: 25. 02. 2008

Podpis studentky: .....

Prohlášení

Byla jsem seznámena tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladu, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

V Liberci dne: 08. 04. 2009

Podpis:

.....

Poděkování

V úvodu této práce bych ráda poděkovala vedoucímu bakalářské práce Mgr. Františku Šnitrovi za jeho cenné připomínky a odborné vedení práce a dále za poskytnutý materiál, podklady a programové vybavení, které mi pro účely bakalářské práce obstaral.

Poděkování patří též Střední integrované škole v Mladé Boleslavi za to, že mi zde bylo umožněno realizovat své šetření pomocí dotazníku. Bez podpory jejich pracovníků by tato práce nemohla vzniknout. Žádné poděkování není dost velké, aby vyjádřilo vděk mé drahé rodině za trpělivost, kterou se mnou po celou tu dobu měla.

Název BP: Negativní a pozitivní působení masmédií na výchovu mládeže

Jméno a příjmení autora: Jitka Trávníčková, DiS.

Akademický rok odevzdání BP: 2008/2009

Vedoucí BP: Mgr. František Šnitr

Resumé:

Bakalářská práce se zabývala problematikou vlivu negativního a pozitivního působení masmédií na výchovu u dětí staršího školního věku. Stejným cílem závěrečné práce bylo zjistit, jaká masmédiá nejvíce působí na výchovu mládeže, která z nich preferuje, a pokusit se určit, do jaké míry mají podíl na jejich sociálně patologickém chování, a shrnout možnosti řešení problému s využitím prevence zejména v mimoškolních zařízeních.

Práce se skládala ze dvou částí. Jednalo se o teoretickou část, která obsahuje především historický pohled na vývoj masové komunikace, vycelení a osvětlení základních a souvisejících pojmů, např. dítě, nezletilý, mládež, osobnost, komunikační proces, masová komunikace. K teoretické části se vztahovala část praktická, ve které se pojednávalo o jednotlivých metodách a výsledcích uskutečněného průzkumu pomocí dotazníku, kde bylo osloveno celkem 160 respondentů z řad dívek a chlapců ve věkové skupině od 15 do 19 let, studujících Střední integrovanou školu v Mladé Boleslavi. Cílem praktické části bylo overení stanovených hypotéz a jejich procentuální znázornění. Z výsledku průzkumu vyplynulo, že cíl práce byl naplněn z hlediska možnosti podání preventivních návrhů, podíl masmédií na výchově mládeže nebylo možné přímo statisticky určit.

Klícová slova:

Sociálne patologické chovanie, starší školní vek, negatívni a pozitívni pusobení, díte, nezletilý, mládež, osobnost, masová komunikace, masmédia, prevence.

Title: Negative and positive influence of mass media for the education teen-agers

Author: Jitka Trávnícková, DiS.

Academic year: 2008/2009

Supervisor: Mgr. František Šntr

Summary:

This bachelor's thesis is focused on the problems connected with the influence of the positive and negative incidence of mass media on the upbringing the children of older pupilage. The focal point of this final work was to determine which kind of mass media is the most influential on the upbringing the youth and which are the most preferred ones, to try to point out to which extent they participate on the socially pathological behavior and to summarize the alternatives how to solve the problems with use of the prevention especially in the after-school facilities.

This piece of thesis consists from two parts. First theoretical part summarizes mainly the historical overview of mass media evolvement, identification and explanation of basic and related terms e.g. child, under age, youth, personality, communication process, mass communication. Second consecutive part deals practically with individual methods and results of the research carried-out using a questionnaire applied on the group of 160 respondents consisted from girls and boys at the age between 15 and 19, studying the secondary school in Mladá Boleslav. The main aim of this practical part was to verify the formulated theories and to represent their percentage. The research results showed that the work's aim had been achieved from the viewpoint of the feasibility to submit preventive proposals, the ratio of the mass media influence on the upbringing of youth was not possible to determine directly using statistical methods only.

Keywords :

Socially pathological behavior, older pupilage, negative and positive influence, child, under age, youth, personality, mass communication, mass media, prevention.

Name der Bakkalaureatarbeit: Negative und positive Wirkung von
Massenmedien auf die Jugendziehung

Vorname und Familienname des Autoren: Jitka Trávnícková, DiS.

Akademisches Jahr der Abgabe der Bakkalaureatarbeit: 2008/2009

Leiter der Bakkalaureatarbeit: Mgr. František Šnitr

Resümee:

In meiner Bachelorarbeit habe ich mich mit der Problematik der negativen und positiven Wirkung von Massenmedien auf die Kinder im älteren Schulalter befasst. Das Grundziel der Abschlussarbeit war es festzustellen, welche von Massenmedien auf die Jugendziehung am meisten wirken, welche davon die Jugend bevorzugt, was für einen Anteil die Massenmedien an ihrem sozialpathologischen Verhalten haben, und die Möglichkeiten der Problemlösung unter Ausnutzung von Prävention vor allem in den außerschulischen Einrichtungen zusammenzustellen.

Die Arbeit wurde in zwei Teile eingeteilt. Der theoretische Teil enthält vornehmlich einen historischen Anblick auf die Entwicklung der Massenkommunikation, Ausgliederung und Erklärung von Grund- und Anhangsbegriffen, z.B. Kind, Jugendliche, Jugend, Persönlichkeit, Kommunikationsprozess, Massenkommunikation. Im praktischen Teil der Arbeit habe ich mich mit einzelnen Methoden und Ergebnissen der ausgeführten Umfrage befasst, mit Hilfe von Fragebogen wurden insgesamt 169 Personen angesprochen, Mädchen und Jungen im Alter 15 – 19, die die integrierte Sekundarschule in Mlada Boleslav besuchen. Dieser praktische Teil verfolgte das Ziel, die festgestellten Hypothesen zu überprüfen und diese prozentuell darzustellen. Die Ergebnisse der Umfrage haben gezeigt, dass das Ziel der Arbeit vom Gesichtspunkt der Möglichkeit, präventive Vorschläge zu stellen, erfüllt wurde. Es war nicht möglich, den Anteil der Massenmedien an der Jugendziehung statistisch direkt festzustellen.

Schlüsselwörter:

Sozialpathologisches Verhalten, älteres Schulalter, negative und positive Wirkung, Kind, Jugendliche, Jugend, Persönlichkeit, Massenkommunikation, Massenmedien, Prävention.

OBSAH

1 Úvod	12
2 Teoretické zpracování problému.....	14
2.1 Základní a související pojmy	14
2.1.1 Dítě, nezletilý, mládež, mladistvý, osoba mladší než 15 let	14
2.1.2 Osobnost	15
2.1.3 Média	16
2.2 Dejiny komunikace	18
2.2.1 Pocátky lidové slovesnosti.....	18
2.3 Komunikační proces	19
2.3.1 Myšlení a rec	19
2.3.2 Rozvoj tisku.....	20
2.4 Masová komunikace a její základní rozdělení.....	22
2.4.1 Novinová komunikace	22
2.4.1.1 Hlediska novinářské odpovědnosti.....	23
2.4.2 Komunikace televizní a rozhlasová	24
2.4.2.1 Televizní komunikace.....	25
2.4.3 Počítačová komunikace	26
2.4.3.1 Internet.....	26
2.5 Vliv masmédií na výchovu mládeže	28
2.5.1 Pozitivní vliv	28
2.5.1.1 Pozitivní vliv ve školní třídě	28
2.5.1.2 Pozitivní vliv v rodině	29
2.5.2 Negativní vliv	30
2.6 Prevence.....	34
2.6.1 Prevence sociálně patologických jevu	34
3 Praktická část.....	36
3.1 Cíl praktické části	36
3.1.1 Dílčí rozdělení poradu uvedených v dotazníku	36
3.2 Stanovení předpokladu	38
3.3 Explorativní metody	39
3.4 Výber respondentu.....	40
3.5 Získaná data a jejich interpretace	43
3.5.1 Výsledky dotazníku a konfrontace s danými předpoklady.....	43
3.6 Shrnutí výsledku praktické části.....	49
4 Závěr.....	51
5 Seznam použitých zdrojů	53
6 Seznam příloh.....	54

1 Úvod

Téma mé bakalářské práce „**Negativní a pozitivní působení masmédií na výchovu mládeže**“ jsem si zvolila z několika důvodů. Jedním z těchto důvodů je i ta skutečnost, že jsem matkou osmiletého syna, pro kterého jsou média velmi zajímavá a tak pritažlivá, že jsem se stále častěji začala zabývat otázkou, do jaké míry mohou ovlivnit jeho duševní a mravní vývoj, který je odrazem jeho každodenního způsobu života, zejména v rodině, ve škole, ale i mimo školská zařízení. Dalším důvodem, proč jsem dané téma volila je fakt, že v současné době místo toho, aby média především přinášela pozitivní příklad při vzdělání, výchově a kladný přístup v sociálních vztazích a v osobním životě jedince, nabývám dojmu, že spíše naopak ve většině případů negativně a nepříznivě ovlivňují jeho mravní vývoj.

Od ukončení studia na Vyšší zdravotnické škole jsem byla zaměstnána ve zdravotnictví, jedním z oddelení, na kterých jsem působila, se stalo i dětské oddelení, kde jsem měla možnost pozorovat chování dětí a mládeže z různých sociálních vrstev, jejich způsob komunikace, prožívání bolesti, jejich mravní a hygienické návyky a v neposlední řadě i jejich schopnost ovlivnit své chování masmédií. Od roku 2006 jsem příslušnicí Policie České republiky a z interních zdrojů jsem získala informace o narůstajících kriminalitách dětí a mladistvých. Již u dětí školního věku dochází k patologickému hráčství na výherních hracích automatech, k závislosti na počítačových hrách, ke konzumaci alkoholu či omamných psychotropních látek a k dalším patologickým odchylkám. Nezbývá, než si položit otázku, co je impulsem a motivací k takovému chování. Velký vliv na výchovu jedince začíná v primární rodině, kde jsou nejvíce disponováni jedinci pocházející z dysfunkčních rodin, které velmi často neplní své základní povinnosti a následně tak způsobí, že dítě začne vést zahálčivý život v důsledku neplnění si povinností při jeho výchově a vzdělávání.

K rizikovým skupinám se řadí děti, které byly umístěny do ústavních zařízení, např. dětské domovy, dětské diagnostické ústavy, ústavy sociální péče, psychiatrické léčebny.

Masmédia jsou zahrnována do tzv. masové komunikace, která plní funkci hromadných sdělovacích prostředků a tím mohou jedince ovlivnit jak pozitivním způsobem, tak i negativním, neboť přímo či nepřímo prostřednictvím komunikačních procesů rozsáhle působí na celé spektrum lidské populace.

Vlastní zpracování tématu bakalářské práce se dělí na dvě části, v první části popisují poznatky získané studiem literárních a učených pramenů, vymezují zde základní a související pojmy, které provází mou bakalářskou práci a v druhé části popisují výsledek svého šetření, které jsem v rámci zpracování své práce uskutečnila v místním školním zařízení a Dome dětí a mládeže regionu města Mladá Boleslav.

Stejným cílem závěrečné práce je uvést nejčastější a tudíž rozhodující příčiny vzniku při páchaní protispolečenských deliktů dětmi a pokusit se o řešení problému s využitím prevence zejména v mimoškolních zařízeních.

2 Teoretické zpracování problému

2.1 Základní a související pojmy

2.1.1 Dítě, nezletilý, mládež, mladistvý, osoba mladší než 15 let

Dítětem se podle úmluvy o právech dítěte rozumí každá lidská bytost mladší osmnácti let, pokud podle právního rádu, jenž se na dítě vztahuje, není zletilosti dosaženo dříve. Shrnutím - dítětem se myslí osoba mladší osmnácti let, pokud vnitrostátní právo nestanoví vek zletilosti dříve. ¹

Nezletilý je každá fyzická osoba, která nedovršila osmnáctý rok svého věku nebo nenabyla zletilosti manželstvím. Včasové přímce si nezletilou osobu můžeme vymezit od jejího narození až do doby nabytí zletilosti. V praxi to znamená, že s nezletilostí z občanskoprávního hlediska je spojena způsobilost fyzické osoby mít práva a zároveň také povinnosti. Jinak řečeno nezletilý jedinec má způsobilost jen k takovým právním úkonům, které svou povahou odpovídají přiměřené rozumové vyspělosti a odpovídají jeho věku. V trestněprávní praxi se můžeme setkat s pojmem často využívaným pro označení fyzické osoby ve věku do patnácti let.

Mládež je spojována s různými věkovými kategoriemi v závislosti na predmetu a rozsahu zkoumání jednotlivých vědních oborů jako např. sociologie, psychologie, kriminologie apod. Mládeží se tedy rozumí fyzické osoby mladší než osmnáct let.

Dalším trestněprávním termínem v našem právním státě je pojem **mladistvý**, který je jako fyzická osoba, spojována s počátkem trestní odpovědnosti za spáchaný

---

¹ David, R. *Úmluva o právech dítěte a její charakteristika*. Mezinárodní ochrana práv dítěte a některé další dokumenty, Rodina a základy rodinného práva. 1. vyd. Olomouc: nakl. Olomouc, 1999, ISBN 80-7182-076-8. S. 47, čl. 1

trestný čin, či přestupek i zvláštnosti trestní odpovědnosti a trestního řízení proti mladistvým.

Osoba mladší než patnáct let rovněž tento pojem patří do odvetví trestněprávního, v trestním řízení vyjadřuje časové údobí, ve kterém fyzická osoba, před dovršením patnácti let svého věku spáchala čin jinak trestný, je beztrestná.

Významným ukazatelem pro ukládání ochranné výchovy je **vek dvanácti let**. V praxi to znamená, že fyzická osoba v době po dovršení dvanácti let a nepřekročením věku patnácti let spáchal čin jinak trestný, za který trestní zákon může uložit výjimečný trest, je taková osoba za své jednání beztrestná. Ochrannou výchovu mohou v občanskoprávním řízení uložit takové osobě pouze soudy.²

2.1.2 Osobnost

Osobnost odvozena z latinského slova „personalita“ znamená obecně lidskou podstatu, podstatu člověka, jak se jeví nejen vední disciplíně psychologii, ale také antropologii, sociologii a dalším vedním oborům. Slovo podstata vyjadřuje v psychologickém kontextu funkce dominantního činitele, tj. v rovinně psychologie osobnosti činitele vnitřního psychického uspořádání člověka. Podle psychologa H. J. Eysencka (1960) znamená *“osobnost více či méně stabilní a setrávající organizace charakteru, temperamentu, intelektu a těla osoby, která determinuje jeho jedinečnou adaptaci k prostředí”*. Pro srovnání můžeme ještě uvést pojetí osobnosti podle významného českého psychologa V. Tardya (1946), jehož „stručné“ pojetí zní: *„ Osobnost je člověk jako psychologický celek “*.³

---

² Chmelík, J. *Trestná činnost mládeže a páchaná na mládeži*. 2. upravené a rozšířené vyd. Praha: MV ČR – odbor personální práce a vzdělávání, 1998. S. 4-5.

³ Nekonečný, M. *Úvod do psychologie*. 1. vyd. Praha: Academia, 2003, ISBN 80-200-0993-0. S. 234-245.

Naproti tomu pojem **osoba** odvozena z latinského slova „persona“, vyjadruje z psychologického hlediska vnější projev této podstaty, její veřejné fungování v různých společenských rolích.

2.1.3 Média

Médii obecně nazýváme hromadné sdělovací prostředky, kterými člověk získává potřebné informace, poznatky či určité propagace apod., rozhodne však platí, že jsou taková, jaká je společnost. Média jsou zároveň produktem i odrazem dějin společnosti a hrají v ní svoji nezastupitelnou úlohu. K sociologicky nesmírně podnetným tématům patří výzkum povahy motivu a očekávání mediálních prožitků při „konzumaci“ mediálního obsahu. Dlouhodobý výzkum zejména amerických a britských badatelů na této půdě, tak shrnuje následující motivy a uspokojení:

- a) získávání informací a pomocných rad,
- b) snižování osobní nejistoty,
- c) poučení o společnosti a o světě,
- d) získávání vhledu do vlastního života,
- e) pocit spojení s ostatními,
- f) únik od problému a starostí
- g) vyplňování času
- h) zážitek emocionálního uvolnění

Funkce médií z hlediska motivu a uspokojení je blízká tématu socializačních účinků médií. V dnešní době se zpravidla médiím připisuje poměrně velký význam jak v rané socializaci dětí, tak v dlouhodobé socializaci dospělých. Tímto máme na mysli dlouhodobý a složité strukturovaný proces a skutečnost, že každý mediální účinek se ocitá i v interakci s ostatními socializačními vlivy. Pro jednu část populace jsou masová média vhodným komplementárním prostředkem podporující ostatní prostředky socializace (rodinu, školu, vrstevníky apod.), a pro tu druhou je potenciální či spíše reálnou hrozbou žádoucího procesu hodnototvorného zrání.⁴

---

⁴ Sekot, A. *Sociologické texty 2 ke studiu sociální pedagogiky*. 3. vyd. Brno: Institut mezioborových studií, 2004. S. 20.

Máme-li hovořit o vlivu masmédií, je nutno si ujasnit, že masmédia jsou vlastně komunikačním prostředníkem ve duvodu. Při studiu duševního života člověka je třeba venovat sociální interakci a komunikaci pozornost ze dvou duvodu.

Podstatným znakem spolecenského života je, že lidé jsou mezi sebou v dotyku, ve vzájemné soucinnosti, v sociální interakci. Jejich vzájemná soucinnost může vzniknout jedine tehdy, mají-li po ruce nějaké prostředky, kterými mohou na sebe upozornit, dát najevo svůj úmysl, názor, postoj, nebylo a není. Při bližším pohledu se ukazuje, jak významná a důležitá je úloha interakce ve spolecnosti, to jak z hlediska jednotlivce a jeho socializace, tak hlediska spolecnosti samé.

Proces, kterým se udržuje spojení mezi lidmi, se nazývá komunikací, cíli sdělováním. Prostředky se pak nazývají komunikační. Když se sdělování uskutečňuje v rámci velkých skupin a s předem stanovenými cíli zapůsobit na myšlení a jednání lidí určitým směrem, hovoří se o prostředcích masové informace a propagandy.

Sdělování se jako podklad a nositel spolecenských procesů vzhledem k jedinci uplatňuje vždy, pokud se dotyčný stýká s jinými lidmi. Ať už jde o malé či velké spolecenské skupiny, náhodné, živelné, pevně organizované kolektivy. Všude se stává jedinec jejich členem na základě toho, že mu něco sděluje a on přijímá sdělení nebo oznámení. Tento fakt je velmi důležitý při výchovném působení komunikace. Jde o systematické seznamování mladé generace s tím, co předchozí generace zjistily, objevily. Tento prvek je znám a existuje i u spolecností na relativně velmi nízkém stupni vývoje. Jedine na základě komunikace je možné udržovat členy spolecenské skupiny v relativní jednotě myšlení, prožívání a jednání, což se v psychice odráží jako veřejné mínění té dané skupiny, nebo celé spolecnosti. Pro existenci veřejného mínění je přirozené, že jeho stanoviska mají pro členy dané skupiny, nebo spolecnosti závazný charakter. Veřejné mínění při své rozšířené setrvačnosti nebývá absolutně všeobecné a nemenné.

Je to stále živý spolecenský proces. Vliv veřejného mínění na psychiku jedince bývá v některých případech značný a může značně ovlivnit i jeho jednání.

Pozornost komunikacním procesum je nezbytné venovat proto, že v současných rozvinutých společenských podmínkách nemůže nikdo uniknout ideovému působení prostředku masové komunikace.

2.2 Dejiny komunikace

2.2.1 Pocátky lidové slovesnosti

Lidová ústní slovesnost se výrazně datuje v literárním procesu až od 18. století, v době po bitvách belohorských se začala paralelně formovat ještě jedna větev literárního života, jednalo se o tvorbu pololidovou, která tvoří prechodné přemostění mezi oficiální domácí literaturou, tedy tvorbou písemnickou a ústní lidovou slovesností, která se stala stežejní představitelkou národní slovesné tvorivosti. Právě v této lidové tvorivosti se začaly tvořit největší literární díla tehdejšího období. Jedním z takových děl pololidové tvorby jsou interludia, nebo-li krátké frašky, které byly vytvořeny pro menší měšťanstvo a hlavními aktéry se stával obyčejně sedlák a jeho selka. K pololidové tvorbě radíme i zábavné čtení, jehož oblíbená vyprávění byla často přetiskována. Bohatost a široká tematická oblast lidové ústní slovesnosti ukazovala na vysokou vyspelost českého národa, na jeho kreativnost a umelecké cítění. Lidová tvorba zpracovávala vše, co bylo v okruhu životní zkušenosti prostého člověka té doby, a to především v dramatu, lyrice, epice, veršem i prózou. Vytvořil ji lid venkovský, ale i městský, přičemž rozhodující roli a význam měla tvorba lidí na venkově, neboť přecházela ústním vyprávěním z jedné generace na druhou jako živé kulturní dědictví. Naproti tvorbě na venkově, ta městská se soustředila spíše na tvorbu zábavného lidového čtení, jarmarečních písní, což dokazuje celá řada rukopisných prací městských písařů. Z té doby se dochovaly např. lidové pověsti o památných domech, které byly výsledkem slovesné tvorivosti městského lidu.⁵

---

⁵ Först, V. *Literatura pro 1. ročník středních škol. Přehled vývoje a směru*. 1 vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1984. S. 94, 104-105.

Venkovský lid si oproti městskému radu pohádek, pověstí či vyprávění o hrdinech předával ústním podáním, to znamená, že vyprávějící napr. dedeček, strýc, babicka, udržoval kontakt s menšími poslucháči, tedy především dětmi, které ve večerních hodinách usedávaly k peci a bedlivě naslouchaly reci vyprávěce. Ústní vyprávění pohádek zůstává i v dnešní době jako živý druh zábavy, majetkem českého národa. Záleželo na vyprávějícím, zda dokázal vytvořit „vyprávěcké ovzduší“, kdy děti spoluprožívají vypravovaný dej a nevedomky se stávají součástí příběhu jako herci. Při samotném vyprávění pohádky dochází k naplnění její funkce výchovné, umelecké, společensko-psychologické i vzdělávací.⁶

2.3 Komunikací proces

2.3.1 Myšlení a rec

Z percepce ve spojení s praktickou činností a komunikací se mezi lidmi vyvinula vývojově vyšší forma poznávání, tedy myšlení. Myšlení je způsob poznávání buďto zprostředkované určitými operacemi s určitými kognitivními prvky, anebo jako proces, který z určitých informací vytváří informace nové, nebo je přetváří. Hlavní funkcí myšlení je zejména řešení problému a konfliktu. Problémem rozumíme situaci, která je nějakým způsobem nežádoucí a má být změněna na situaci pro společnost přijatelnou, tedy žádoucí.

Jako nejzákladnějším prostředkem komunikačního procesu je chápána rec, přičemž v širším slova smyslu to mohou být dotyky, gestikulace apod., v užším smyslu se recí rozumí mluvený a psaný jazyk, jenž má různou národní formu. Komunikativní funkce jazyka je předmětem sociální psychologie.

---

⁶ Beneš, B. *Česká lidová slovesnost*. Výbor pro současného čtenáře. 1. vyd. Praha: Odeon, 1990, ISBN 80-207-0181-8. S. 257.

Funkce jazyka je trojí: 1. jazyk poskytuje informace, 2. vyjadruje apel, tedy výzvu tomu, kdo je oslovován či dotazován a 3. vyjadruje stav subjektu, tedy kdo mluví či píše. Jazykem se obvykle myslí jen prostředek komunikace, ve skutečnosti je funkce jazyka dvojí. Slouží jako prostředek komunikačního procesu a také jako prostředek myšlení, resp. vyjádření myšleného. Tato druhá funkce souvisí s tím, co se označuje jako „vnitřní rec“. Myšlení je druhem vnitřní reci, která má povahu slovních představ, přičemž probíhá jako tichá vnitřní rec. Podobně charakterizoval myšlení i Platón, podle něho je myšlení jako: „Rozhovor který vede duše ve svém nitru sama se sebou bez hlasu.“⁷

2.3.2 Rozvoj tisku

Před vynálezem prvního tiskarského stroje, byla celá rada knižních textů pracně a zdlouhavě opisována. Až 15. století, tedy v době, kdy Johann Gutenberg vynalezl první knihtisk, dochází k otevření brány informačnímu a komunikačnímu procesu. Nový způsob reprodukce textu zprostředkoval nesrovnatelně širšímu okruhu lidí znalost významné části kulturního dědictví minulosti a tudíž i možnost aktivního přístupu k duchovnímu i myšlenkovému dění. Avšak uplynula dlouhá doba, než se objevily první náznaky tiskovin, které by se daly označit za prvopocáteční projev žurnalistické činnosti. Ubehlo mnoho času od počátku tiskovin, než tyto pokusy získaly alespoň základní strukturální znaky periodického tisku. Výrazný odstup mezi vývojem technických možností mechanické reprodukce textu a uplatněním skutečného periodického tisku či novin, nebyl v žádném případě náhodný. Knihotisk reagoval na jasně existující potřebu, pracoval pro skutečný a ověřený trh a mohl se i po formální stránce opřít o hotové vzory finálního produktu, zatímco však nové technologie tisku byly dlouhou dobu nejasné a obchodně nejisté. Každé podnikání s sebou nese určité riziko, ne jinak tomu bylo s rozšířením knihtisku. Při získávání větších zakázek, zde nehrálo pouze riziko možné nucené přestávky, ale i otázka

---

⁷ Nekonečný, M. *Úvod do psychologie*. 1. vyd. Praha: Academia, 2003, ISBN 80-200-0993-0. S. 153-154, 173-174.

vyrovnávání se s praktickou ekonomikou nového druhu remesla. Příprava velkých zakázek byla finančně i časově velmi náročná a vázala i velký provozní kapitál, který se velmi pomalu obracel. Náklady na provoz dílny a nákup materiálu bylo nutné platit průběžně, a proto tiskari si mezi velkými zakázkami, brali i menší, aby tak rychlými pracemi zrychlovaly obrát kapitálu a mohli tak pokrýt běžné náklady. Mezi hlavní témata tisku patřily zprávy, které většinou pojednávaly o vojenských taženích, přírodních a nebeských úkazech, neštěstích, požárech, povodních a popravách, ale i o významných vynálezech, námorních objevech a jiných zajímavých událostech.

Druhým vývojovým proudem, který se podílel na vzniku periodického tisku byla korespondence, nebo-li psané zpravodajství. Již v karolínském zákonodárství se nachází celá řada odkazů na existenci přísně organizované služby královských poslu, kteří měli předem stanoveny linie, na kterých mohli využít možnosti příprahu na uzlových bodech spojové a komunikační sítě a zabezpečovali průběžnou informovanost mocenského centra o všem, co se dělo v nižších klancích státního aparátu. Naproti této dopravně - zpravodajské službě, která byla mnohdy vycerpávající, dochází s nástupem železnice a s rozšířením železniční sítě k snadné a levné dopravě novin z jednotlivých metropolí do dalších oblastí světa, přičemž venkovský tisk se musel nepříznivě vyrovnávat s konkurencí zavedených listů z hlavních měst. Stejným způsobem pozitivně působily i zlepšené komunikační možnosti v důsledku rozsáhlého používání telegrafu a stále dokonalejších služeb tiskových agentur.

Rozvoj tisku a s ním spojený nástup výroby tištěného slova, znamenal nový technický pokrok v dějinách lidstva, přičemž umožňoval při relativně krátké době zpracovávat velké množství událostí či zpráv z celého světa. Tištěné slovo se stalo pro veřejnost, novým hromadným, tedy masovým sdělovacím prostředkem.⁸

---

⁸ Köpplová, B., Köppl, L. *Dějiny světové žurnalistiky. Celý svět je v novinách*. 1. vyd. Brno: Vydavatelství a nakladatelství Novinář, 1989, ISBN 80-7077-216-6. S. 9-11, 18, 222.

2.4 Masová komunikace a její základní rozdělení

2.4.1 Novinová komunikace

Denní tisk se často neslučuje s mravními normami, mnohdy i nepatrná zmínka v novinách dokáže poškodit člověka, když byt jen nepřímo uvede v pochybnost jeho mravní vlastnosti. Mnohdy je ublíží dotyčnému v jeho kariérním rustu, způsobí mu urážku na cti, některým jedincům přináší takto prezentovaná informace mnohem větší škody, než jiná újma způsobená jiným cinem podle zákona postižitelným.

V 15. století se dostaly do popředí tiskoviny, což byl výsledek vynálezu prvního knihtisku. Rozvoj tisku si vynutil počátkem 16. století specializaci ve výrobě papíru. Při výrobě aktuální zprávy bylo možné využít existující písmo i drobné zdobné prvky připravené pro knihtisk nebo zbylé z hotových zakázek. Noviny, písne, modlitby a další drobné tisky prodávali kramáři na trzích, před kostely a radnicemi nebo i po venkove. Korespondence byly určeny pro výlučný okruh příjemcu, ale postupně se stávaly také jedním z informacních zdroju pro tištěné noviny, ve kterých byly zveřejňovány především katastrofické události, námornické nebo jiné objevy či vynálezy nebo jiné aktuální zajímavosti, které si ctenář mohl i opakovane precíst. Přestože byly psané noviny výrobne primitivnější a byly vzhledem k rozvoji podmínek pro tisk a distribuci skutečných novin stále větším, i když užitečným anachronismem, nelze jejich význam jako předstupně vlastní žurnalistiky podcenovat. V jejich působnosti se poprvé uplatnil profesionální zpravodaj, který získával, zpracovával a vybíral takové informace, které mely určitou hodnotu pro ctenáře. Sdelení a psané noviny vytvořily vzor tematicky různorodého a pravidelného zpravodajství.⁹

V současné době novinové prezentace působí dojmem, že autori textu mají neomezená práva k obsahu svých sdelení, pokud je jejich psaní v jednotě

---

⁹ Köpplová, B., Köppl, L. *Dejiny svetové žurnalistiky. Celý svet je v novinách*. 1. vyd. Brno: Vydavatelství a nakladatelství Novinár, 1989, ISBN 80-7077-216-6. S. 12, 20, 23.

s odpovědností a tak zvaným étosem novináře. Étos by se měl zakládat na pravdivém informování čtenáře, kterým je tato informace sdělována prostřednictvím novináře. Novinářům tak vyplývá odpovědnost za objektivní popis události a co nejpresnější zprostředkování.

2.4.1.1 Hlediska novinářské odpovědnosti

Novinářskou odpovědnost můžeme členit podle dvou kritérií a to z hlediska:

1. filosoficko-společenské

Toto hledisko chápeme jako overenou pravdu, kdy při sporu dvou stran musí novinář vyslechnout každou z nich a neprezentovat čtenářům jen jednu pro nejzavazující stranu. Hlavním aspektem je nepodnecovat protistranu, roznecovat averze a motivovat je k sebezprávě autonomnosti.

Z tohoto hlediska nelze opomenout další média jako je napr. televize, rozhlas, internet, které v dnešním trendu slouží jako didaktická pomůcka při výkladu předmětu, které jsou v našem školství vyučovány. Tyto zdroje informací slouží jako odraz naší společnosti, bývají často vzorem pro jednání dětí a mládeže.

2. sociologicko-společenské

Toto hledisko si nese přezítok zpodobí minulých čtyřiceti let, kdy byli lidé navyklí myslet cizí hlavou, byli jim interpretovány myšlenky známé ideologie, podnecování k třídní nenávisti a byli vedeni cizíma rukama. Novináři měli svázané ruce, demokratické názory nebylo možné společnosti prezentovat, k lidem se dostávaly pouze cenzurované informace a docházelo ke skleníkovému efektu. Proto by novináři měli využívat každé příležitosti, aby dovedli čtenáře ke kritickému myšlení a apelovat na jejich mravní hodnoty. Jedním z odrazujících případů je někdejší případ, kdy byl medializován spor o zaslíbené zemi Kanade pro romské spoluobčany, zde byla jasně nekrocena etická a mravní hranice, která měla celosvětový negativní dopad.

2.4.2 Komunikace televizní a rozhlasová

Televizním vysíláním bylo smerováno k tomu, aby se občané sjednotili a měli jednotné celistvé informace o dení ve společnosti. Postupem času tato forma komunikace přinesla nereálnou, zkreslující transformaci k realitě. Lidé, kterým se dostanou informace z televize prožívají situaci jinak, než přímí účastníci události. Strihy a šoty z obrazovek podnítl jejich myšlení, kdy dochází k prožitku, které u nich vyvolá dojetí, hněv, vztek apod. situace. Šíře jejich pohledu je ale zúžená, některá fakta jsou vyhrocena díky opakovaným záberům, lidé nemají faktickou možnost poznat objekt dle vlastní skutečnosti, ale pouze na základě toho, co je jim predestreno nebo k čemu mají přístup. Masmédia vytváří člověku určitý názor na danou situaci a nedovolí individuu, aby si vytvořil vlastní názor. Lidé velmi často argumentují slovy komentátora, používají slova, která slyšeli, čímž je otupována možnost vytvořit si vlastní názor. Sama tento vliv pozoruji na svém synovi, který doslovně žije reklamou z televize a pokud nepřinese do školy poslední mediální, často nicím neprospívající pro jeho vývoj, prostředek, je kolektivem třídy vyselektován a není tzv. „in“ pro společnost. Podléhá tak nevedome zevním nátlakům sugescí a vytváří si tak nesprávné vzory, mnohdy však záporné. V dnešní době jsou děti po technické stránce velmi vyspělé, téměř bezproblémově ovládají televizní přijímače, DVD rekordéry, ale velmi často nezvládají základní prvky sebeobsluhy.

Bohužel musím konstatovat, že televize a rozhlas podnecuje v současné době děti a mládež spíše ve tvorbě negativ, je patrný nárůst agresivity, obdivu vnásilí a sexuální svobody, která má největší vliv na dospívající mládež.

V tehdejší Československu došlo v r. 1919 k prvním pokusům s vysíláním mluveného slova a hudby pomocí vojenského vysílání na pražském Petříně.¹⁰

---

¹⁰ Bednár, P., Cábelová, L., Köpplová, B., Kryšpínová, J., Moravec, V., Šádová, E. *Dejiny českých médií v datech, rozhlas, televize, mediální právo*. 1. vyd. UK Praha: Karolinum, 2003, ISBN 80-246-0632-1. S. 9.

Rozhlas se tedy postupne stával významným komunikačním prostředkem, neboť přímým způsobem oslovil příjemce v domácnosti, čímž vzniklo rozptýlené publikum. Hlas vycházející z přijímače či aparátu, který je pro izolovaného poslucháče nebo skupinu posluchačů ohlasem vzdáleného světa, vytváří silnější pocit kontaktu s vysílajícím než tiskovina. Pro poslucháče, který poslouchá, např. sportovní utkání a který je v kontaktu s vysílajícím, jenž prostřednictvím přímé hlasové zprávy sděluje průběh utkání, má větší vliv i po stránce emocionální, než sebelepší tištěná zpráva v novinách. Posluchač se vcítí do atmosféry, která mu je rozhlasem přímo podávána, tak že si připadá jako by byl součástí, tedy fanouškem tohoto sportovního klání.¹¹

2.4.2.1 Televizní komunikace

V roce 1928 docent experimentální fyziky Univerzity Karlovy Jaroslav Šafránek se v Londýně setkal s Johnem Bairdem, průkopníkem televize v Británii. Šafránek se od této chvíle ve Fyzikálním ústavu v Praze soustavně venoval výzkumu televizního zařízení. Dne 1.5.1953 se stal dnem zahájení veřejného zkušebního vysílání československé televize. První studio (oficiální název Československý rozhlas – Televisní studio Praha) bylo umístěno v objektu Meštanské besedy ve Vladislavově ulici 20 v Praze 1.¹²

Na rozdíl od mluveného slova, který vycházel z rozhlasu, obohatila televize poslucháče i obrazem. Televizní vysílání zanechává na příjemci sugestivnější vliv než rozhlas, neboť intenzivněji působí jak zvukem, tak i obrazem. Televize může formovat, ale i deformovat celé masy příjemců. Je mimorádně účinným prostředkem manipulace a často může působit, především na tu mladší populaci, negativním příkladem.¹³

---

¹¹ Kohoutek, R. *Sociální psychologie*. Brno: Institut mezinárodních studií, 2004. S. 17.

¹² Bednár, P., Čábelová, L., Köpplová, B., Kryšpínová, J., Moravec, V., Šádová, E. *Dejiny českých médií v datech, rozhlas, televize, mediální právo*. 1. vyd. UK Praha: Karolinum, 2003, ISBN 80-246-0632-1. S. 183, 193.

¹³ Kohoutek, R. *Sociální psychologie*. Brno: Institut mezinárodních studií, 2004. S. 17

2.4.3 Počítacová komunikace

2.4.3.1 Internet

V nedaleké minulosti se komunikace uskutečňovala prostřednictvím knih, časopisu a konferencí, v dnešní době je hlavní styk kvalitativně proměněn v internet.

Mnohé komerční televize a dnes veřejnoprávní televize začaly vysílat po internetu. Internetové vysílání tuzemských stanic ocení hlavně zájemci ze zahraničí, pro které je jinak české vysílání nedostupné. Pro běžné uživatele internetu přináší internet možnost zdarma sledovat televizi či poslouchat rádio při běžné činnosti při práci na počítači. Tato forma vysílání se ale vyplatí pouze uživateli, kteří mají možnost nepřetržitého sledování Internetu, kde jsou velmi levné poplatky za tuto službu, které jsou realizovány v řádově třísetkorunových částkách. Televizní vysílání na internetu není ale komplexní, preferuje především zpravodajské pořady a reklamy.

Internet v dnešní podobě se masově rozšířil do oblasti obchodního a profesionálního nasazení, stal se tak médiem globálním. Jeho globálnost přinesla řadu výhod, která je nabízena uživateli zdarma. Během několika okamžiků je uživateli poskytnut okamžitý výsledek, který pracuje v reálném čase.

V dnešní době se stále méně využívá předání informací lidem prostřednictvím psaného slova, například dopisu, téměř každý uživatel internetu má zřízenou e-mailovou schránku, která zprostředkuje velmi rychlou komunikaci bez vysokých nákladů, šetří čas, energii a lidský potenciál.

Dnešní svět není jen světem jaderné energie nebo převratných kosmických letů, ale zejména světem informační a komunikační techniky. Na přelomu tisíciletí došlo ke změnám v počítačové a především v telekomunikační technologii, které demokratizovaly přístup člověka k nové práci s osobním počítačem jako terminálem světové počítačové sítě. Celá řada informačních služeb se zaradila nejen v hospodářsky nejrozvinutějších zemích světa mezi nejefektivnější obory podnikání, což je zapříčiněno zejména faktorem technického rozvoje. Díky pokrokům

ve výpočetní technice směřem k jejímu propojení s technologiemi dálkového přenosu dat vznikly navíc další služby, nazývané službami telematickými.

Jde o moderní, na počítačích a telekomunikacích založené „sítové“ služby, jako jsou např. elektronická pošta, telefax, a zejména nové formy komunikace a zpřístupňování informací v multimediální formě na bázi programu fungujících v prostředí Internetu. Internet jako „fenomén“ 20. století, vznikl v USA přímo v resortu ministerstva obrany. Internetové prostředí patří k člověku jako k němu patří vzduch a voda. Je to dnes jisté prostředí, které hraje významnou roli pro samotný vývoj lidstva, jako jsou prostředí přírodní. A navíc je to zároveň jedna z moderních průmyslových infrastruktur, ale na rozdíl od jiných moderních infrastruktur pro bydlení, dopravu, přírodní prostředí, dnes tolik ohrožované, nikterak nenarušuje.¹⁴

Internet stále více využívají při své profesi nejen dospělí, ale také ve školních zařízeních děti, které mají ve vyučovacím programu zarazené hodiny výpočetní techniky. Žáci se jednak seznamují se základními informacemi a novinkami o počítačích, jejich údržbě a další činnosti, ale také si vše v praktické části vyzkouší. Mají přístup na webové stránky, které jim umožní vyhledání různých zajímavostí, důležitých pro jejich další výuku. Tato činnost je pro studenty přínosem a pozitivním příkladem, nicméně i internet může žáky negativně ovlivnit, a to zejména při jejich mravním vývoji. Již není pro mladší generaci problém navštívit erotické nebo jiné stránky, které obsahují pro mládež nevhodné články či obrázky, nebo např. shlédnout film, v jehož ději dochází k prolévání krve nebo k provozování jiných nehumánních praktik jako je týrání, ponižování, ubližování či dokonce zavraždění člověka. To vše může být podnetem k tomu, že se dítě naprojektuje do role tyрана, s nímž se identifikuje a ztotožňuje, chce si například vyzkoušet a videt v reálném životě, jak trpí bezmocný spolužák či kamarád, chce slyšet jak naríká a prosí o to, aby přestal nebo dokonce jaké to je, když člověk umírá ve strašných bolestech.

---

¹⁴ Vlasák, R. *Světový informační průmysl*. 1. vyd. UK Praha: Karolinum, 1999, ISBN 80-7184-840-9. S. 31-33.

Deti jsou v tomto smeru zvedavé, vynalézavé, ale mnohdy si neuvedomují následky a dopady, které mohou v některých případech končit tragicky. Dnešní mladá populace je tváří, která se odráží v zrcadle celé společnosti.

2.5 Vliv masmédií na výchovu mládeže

Média či masové komunikační prostředky jsou dnes již nedílnou součástí a společníkem každého jedince, které ho provází v každodenním životě. Mají vliv na jeho psychický i mravní vývoj a to, jak pozitivním způsobem, tak rovněž může dojít zejména u dítěte předškolního a školního věku k negativnímu ovlivnění a vývoji osobnostních a mravních atributů. Chtěla bych se zde zmínit o kriminalitě dětí a mládeže, jde o velmi složitý a společenský závažný problém, který je zprůměrní části ovlivněn výchovou v rodině. Ve vztahu média a dětí vzniká fenomén násilí na televizních obrazovkách. Diskutabilní otázkou zůstává zjistit, jestli je takto prezentovaná forma násilí příčinou navýšené kriminality mládeže. Jde spíše o pseudovědecký fakt, který nelze asi nikdy spolehlivě dokázat, nebo vyvrátit.

Společnost se nachází v tržním prostředí a vyžaduje, aby se tento druh zábavy vysílal. Hlavní zodpovědnost je kladena na rodinu dětí a mládeže, která má právo korigovat sledování těchto pořadů. V rodinách, kde je dítě či mladistvý svědkem skutečného násilí, či je rodiči ignorováno, může být televizní brutalita konečným faktorem pro to, aby se z těchto jedinců stali agresori a potenciální pachatelé přestupků, v nejhorším případě společensky nebezpečných trestných činů.

2.5.1 Pozitivní vliv

2.5.1.1 Pozitivní vliv ve školní třídě

Ze sociálně psychologického hlediska představuje vedle rodiny velmi významnou část sociálního prostředí školní třída. Výchovně vzdělávací instituce

rozširují společenský život dítěte a dospívajících a umožňují jim zaujmout postupně adekvátní postavení ve společnosti. Dochází zde k sociálnímu rozvoji osobnosti prostřednictvím učení.

Zavedení internetových uceben do škol přineslo pozitivní vliv na rozvoj sociální inteligence, sociální tvorivosti, napomáhá k rozvoji empatie, tolerance a vede děti ke kooperaci s jinými lidmi, rozvíjí adekvátním způsobem sebekomunikaci. Moderní informační technologie mají rozhodující vliv i na podobu distančního vzdělávání, které se v podmínkách českého školství začalo v posledních letech rozvíjet. Hlavním záměrem je zlepšení kvalifikace, rekvalifikace, profesní vzestup, individuální rozvoj. Informační technologie využívá masmédií k transportu studijního materiálu od vzdělavatele ke vzdělávanému. Distanční forma vzdělávání dává možnost využívat telefonní síť, video, počítač, televizi, internet.

Vzájemné propojování distančního vzdělávání a prvky prezencního studia má význam didaktický, obzvláště tam, kde jsou vzdělávacím cílem nové vytvořené dovednosti, změny v přístupech, hodnocení a vyžadují i bezprostřední diskuzi a posouzení. Další roli pozitivní vliv má na význam sociální, který vede ke zmírnění pocitu izolovanosti, který bývá důsledkem vyloučení sociální interakce mezi studujícími a vyučujícími. Rozvoj této formy studia je podmíněn využíváním informačních technologií.

2.5.1.2 Pozitivní vliv v rodině

Ústřední rolí rodiny zůstává ochrana a výchova dítěte či dětí. Pro zdravý psychický vývoj dítěte má fungující rodina význam zásadní. První psychickou potřebou dítěte podle psychologa prof. Zdenka Matejčka, je dostatečný přísun smyslových podnetů z venku, který má zásadní význam pro rozvoj psychických schopností a dokončení nervového systému dítěte. Druhou potřebou je bezpečí, jistota osobního vztahu. Prožívání bezvýhradného přijetí je předpokladem vybudování základní důvěry k okolnímu světu, jedná se o potřebu vztahu založeného na nepodmíněné lásce, kdy nás má někdo rád. V rámci rodiny dítě dostává i určitou sociální roli a tím, že se dítě touto společenskou rolí identifikuje, má možnost

prožívat uznání a ocenění, rovněž má pocit, že nekam patří. Ve vývoji dítěte hraje zásadní roli i pocit otevřené budoucnosti a určité životní perspektivy.¹⁵

Zájem o zdravý rozvoj osobnosti mladého člověka by měl být základní cílem jak rodičů, tak i pedagogických pracovníků, učitelů, vychovatelů, dílenských mistrů, vedoucích mimoškolních zařízení, či psychologů. Jednoduše receno všech, kteří jsou s mladými lidmi v každodenním kontaktu. Ve škole se děti setkávají a využívají i v oblasti sebevzdělávání masové komunikační prostředky, jako je četba literatury, zábavných časopisů, ale také práce na Internetu, či sledování naučných pořadů v televizní obrazovce. V tomto případě masmédiu působí pozitivně na vývoj duševní a mravnostní stránky jedince. Prostřednictvím jejich konzumace získává dítě potřebný náhled, znalosti, může rozvíjet logické myšlení, např. při řešení určitých matematických, jazykových či jiných vzdělávacích programů apod. Stejným cílem rodičů a vychovávajících osob by mělo být vytvoření takových motivačních podmínek a programu výchovy, vzdělávání, aby nedocházelo ze strany dětí k patologickým závislostem na hracích automatech, počítačových hrách, v oblasti sexuálního chování, v záškoláctví, v nadměrném sledování televizní obrazovky, na konzumaci omamných látkách, alkoholu či tabáku. Domov a škola jako společenské instituce mají při přetváření dětí ve zdatné sociální bytosti rozhodující úlohu.¹⁶

2.5.2 Negativní vliv

Urcujícími faktory pro stanovení příčin a podmínek páchaní trestné činnosti mládeží jsou zejména vývojové zvláštnosti mladého jedince a mikrostruktura, ve které se mládež pohybuje. Jsou známy dva hlavní faktory, na jejichž základě se formuje hodnotový systém, sociální orientace, postoje a chování k lidem a další

---

¹⁵ Pöthe, P. *Dítě v ohrožení*. 1. vyd. Praha: G plus G, 1996, ISBN 80-901896-5-2. S. 17, 18.

¹⁶ Fontana, D. *Psychologie ve školní praxi*. Příručka pro učitele. 1. vyd. Praha: Portál, 1997, ISBN 80-7178-063-4. S. 45.

charakterové rysy osobnosti cloveka. Mikrostrukturu tvorí rodina, blízcí, nebo přátelé, kteří mají rozhodující roli a sociální vliv při utváření osobnosti jedince, který v primární rodině a v rodinném prostředí vyrůstá a žije. Velký vliv má i již zminovaná škola, spolužáci, kamarádi a v neposlední řadě parta.

Negativní vývojové vlivy nejcitlivěji zasahují oblast psychiky jedince, jde především o motivaci, citovou a morální složku a sebeovládání cloveka. Rozdílnost v dosažené úrovni a kvalitě uvedených složek osobnosti je příznacná nejen mezi vekovými kategoriemi cloveka, ale i mezi jedinci stejného pohlaví. Z hlediska sociologie určují rozdíly především sociální funkci a pozici, kterou jedinec zaujímá ve společnosti a v určité vekové skupině. Vrstevnická skupina je diferencovaná podle věku, pohlaví, sociálních rolí, nebo podle postavení mezi vrstevníky aj. hledisek, které mají vliv na chování cloveka. Pokud se vyvíjejí patologicky uvedené složky osobnosti a prostředí, jsou významné i z kriminologického pohledu a určují strukturu a způsob páchaní protispolečenských deliktů.

Druhou významnou skupinu vlivu, které působí na vývoj kriminality, jsou podmínky. Tyto napomáhají a usnadňují mladistvému pachateli spáchat trestný delikt. Jedná se o podmínky či vlivy, které objektivně působí v daném case, období a ve společenském klimatu. Obecně platí, že příčina je realizována za určitých podmínek, nebo jen v určitých podmínkách. To, co může být podmínkou pro páchaní trestného deliktu mladistvým, může naopak u dospělého pachatele působit jako překážka ke spáchání kriminálního činu a naopak.

Mezi nejčastější příčiny, které vedou jedince k páchaní trestné činnosti patří:

1) špatná výchova v rodině, která je základem a má určující význam při formování osobnosti mladého cloveka a jeho mravního vývoje. Dítě, mladý clovek si má z rodinné výchovy odnášet do života především správný vztah a úctu k základním principům a hodnotám společnosti. Neplní-li rodina základní výchovnou funkci, jsou již tím dány větší předpoklady pro vznik kriminogenního prostředí. Výskyt kriminality je vyšší u mládeže z dysfunkčních a rozvrácených rodin. V těchto

rodinách většinou dítě postrádá citový vztah, rodiče ztrácí zájem o jeho život, o řešení jeho problému a nedostatku, i když po materiální stránce nestrádá.

2) vliv okolí a party, jde především o vliv starších osob snarušeným vzorcem chování, a to jak ze skupiny mládeže tak i dospělých. V období dospívání, kdy psychika dítěte v porovnání s fyzickou stránkou není dostatečně vyvinuta, je dítě náchylné nekriticky přijímat negativní vzory starších. Přirozenou vlastností člověka je sdružovat se v kolektivu lidí. Mladý člověk, který nemá dostatek životních zkušeností, je velmi citlivý na vliv party a okolí. Snadno podléhá negativním vlivům jiných osob, ale i nežádoucích vlivů působením masových sdělovacích prostředků. Velmi snadno se integruje do skupiny osob, která je ideologicky řízena silnou osobností. Svou roli při začlenění se do party i jeho přirozená touha vyniknout nad svým okolím, touha být zajímavým, odlišovat se od ostatních jedinců apod.

3) nedostatečné působení školy, která je součástí a rovněž hnacím soukolím výchovy mladého člověka. Vytváří jeho základní materiální a citové hodnoty, které přímo působí při utváření jeho osobnosti. Vztah dítěte ke škole je do značné míry ovlivňován osobností učitele, jeho přístupem a celkovou organizací školního programu. Dalšími faktory, které ovlivňují chování a jednání jedince a které nelze označit za primární, je zdravotní stav, zejména u osob s duševními poruchami nebo chorobami, anebo osoby s psychopatickým vývojem osobnosti. Tito lidé nemají konkrétní představy o životní perspektivě, a to ani v relativně blízké budoucnosti.

Při utváření osobnosti jedince by měly spolupracovat a doplňovat se jak primární skupina společnosti, tedy rodina tak i sekundární, zejména pak škola, školní a mimoškolní zařízení. Počátečním impulsem pro negativní vývoj osobnosti je dysfunkční rodina, kde převládá nad zájmem o dítě, zájem o nadměrném požívání alkoholických nápojů, tabákových výrobků či užívání omamných a psychotropních látek ve spojení s hádáním se obou rodičů. Většinou rodič z takové nefungující rodiny umožní bez větších problémů, aby se jeho dítě dívalo na televizi až do ranních hodin, na porady, které jsou pro něj nevhodné a nepřipustné. Jak bylo uvedeno rodiče jsou základním vzorcem společenského života a dítě se učí od starších nápodobou a ztotožňuje se s nimi. Společnost se nemůže divit, když dítě ve školním věku napr.

kouří, konzumuje alkohol nebo užívá drogy, nebot uvedené negace si odnáší do života především zrodiny.

Struktura trestné cinnosti mládeže se v posledních letech významne zmenila a posunula se ke kvalifikovaným a závažnejším formám páchaní. Dnes již není překážkou u mladistvých spáchat delikt, který má formu násilné povahy. Rovněž tak děti páchají především latentní trestnou cinnost, většinou se jedná o distribuci marihuany, šikanu aj. delikty. Zpusob provedení trestného cinu bývá odlišný od trestné cinnosti dospělých. Mladí pachatelé většinou při páchaní majetkové trestné cinnosti používají při prekonání překážky hrubého násilí, výber predmetu útoku je urcován rozdílným hodnotovým systémem, predmetem zájmu jsou obvykle veci a predmety, které momentálne potrebují. Kriminální delikty jsou většinou páchány pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek, které posilují agresivitu i odvahu. Pri recidive trestné cinnosti mladiství pachatelé volí stejný a opakují zpusob spáchání z predešlé trestné cinnosti. Vzniká tak charakteristický soubor opakovaného konání. Alibi si většinou zajišťují u svých vrstevníku, kamarádu, nebo v parte, obvykle až po dokončení trestného cinu. O pripravované trestné cinnosti se většinou sverují a chlubí svým kamarádum nebo jedincum zparty. Rozhodování a jednání o spáchání trestného cinu je ve většine případu emotivní než racionální.¹⁷

V současné době jsou u dětí a mládeže oblíbené počítačové hry, které jim rodiče sami kupují, aby se mohli venovat svým pracovním nebo jiným záležitostem. Koupí tohoto média zamestnají své potomky po zbytek všedního dne, místo toho, aby se venovali společným výletem, cetbe, nebo vyprávění, vážne tak vzájemná komunikace mezi jednotlivými členy rodiny a obzvlášte u malých dětí je znatelná malá slovní zásoba a logopedické poruchy, ve škole se pak projevuje velmi castá gramatická chybovost, ci poruchy rétoriky. Masivní část techto prenosových zařízení obsahuje hry, které jsou motivovány k masove krvavým likvidacím protivníka, nebo jiných nevhodných nahrávek smotivy válčení, tyto skutečnosti do značné míry ovlivňují psychický vývoj dítěte.

---

¹⁷ Chmelík, J. *Trestná cinnost mládeže a páchaná na mládeži*. 2. upravené a rozšířené vyd. Praha: MV CR – odbor personální práce a vzdelávání, 1998. S. 7-12.

2.6 Prevence

2.6.1 Prevence sociálne patologických jevu

Spolecnost a její predevším starší generace by mela reagovat na aktuální úkoly voblasti sociální prevence a prevence sociálne patologických jevu mezi detmi a mládeží. Tato oblast predstavuje mimorádne aktuální úkol, který vyplývá ze stoupající krivky delikvence a kriminality mládeže a snižující se vekové hranice mravne ohrožených a narušených jedincu. Duležitou úlohu voblasti prevence a profylaxe poruch chování mají strediska a s tím spojené rozširování jejich dosavadní síte a vytváření vhodných programu cinnosti pro mládež. Stále více se potvrzuje ta skutecnost, že účinnou prevenci nelze provádět izolovane, bez vytvorení potrebných opatření a podmínek pro plnění úlohy rodiny, bez její aktivní účasti ani bez možnosti volby odborné pomoci a individuální péce. Nutností a potrebností se stalo vytváření nových forem prevence, jakými jsou napr. strediska výchovné péce pro deti a mládež, školská zařízení pro výchovu mimo vyučování aj. zařízení sloužící k výchove a prevenci mládeže.

Výrazným negativním znakem současné spolecnosti je šíření sociálne patologických jevu, od drobných problému v chování pres závažnější spolecenské delikty až po delikvenci, kriminalitu, patologické hráčství ci toxikomanii. Uvedenými jevy, které nepríznive zasahují do života rodin, dalších sociálních skupin i do života jednotlivcu, jsou nejrizikoveji ohroženy deti a mládež, jedná se o sociální skupinu nejméne odolnou vuci nežádoucím vlivum. Ztohoto duvodu byl schválen vládní Program sociální prevence a prevence kriminality, přicemž na základe tohoto usnesení bylo uloženo Ministerstvu vnitra, Ministerstvu spravedlnosti, Ministerstvu práce a sociálních vecí, Ministerstvu školství, mládeže a telovýchovy, Ministerstvu zdravotnictví a Ministerstvu obrany, vypracovat resortní programy cinností vztahující se k sociální prevenci a prevenci kriminality. Mezi prioritní úkoly resortního programu Ministerstva školství, mládeže a telovýchovy patří:

- a) vytváření optimálních podmínek výchovy ke zdravému životnímu stylu
- b) vytváření prevence poruch chování
- c) vypracovat programy k prevenci problému na úseku OPL (návykových látek)

- d) rozvíjet formy a metody umožňující včasné zachycení ohrožených dětí i prvotních počátku jejich negativního vývoje
- e) zamerit se na systematickou prevenci směřem k dítěti i primární rodině
- f) rozšiřovat síť zajišťující poradenskou, ambulantní činnost i internátní péči s cílem rozvíjet spolupráci s rodinou
- g) přispívat k základní funkci rodiny, k podpoře či obnově jejích funkcí a k ochraně práv dítěte

Základem resortního programu má být primární prevence, která spočívá ve vytvoření optimálních podmínek pro rozvoj osobnosti dítěte. Sekundární prevence delikvence a kriminality má přispět k včasnému podchycení a terapii problémového chování mládeže a odstranování příčin sociálně patologických jevů. Terciární prevence slouží k resocializaci (opětovnému začlenování jedince do společenského života) narušených jedinců, aby u těchto osob nedocházelo k recidivám.

Hlavním předpokladem úspěchu ve výchovných a terapeutických opatřeních je včasná spolupráce s rodinou, její snaha o změnu její výchovné situace a o osvojení vhodných výchovných postupů a dále včas podchytit symptomy poruch chování a mravního ohrožení dítěte na základě pedagogické, speciálně pedagogické, psychologické, zdravotní a sociální diagnózy hledat optimální formu nápravných opatření.¹⁸

---

¹⁸ Vocilka, M. *Náplň činností středisek výchovné péče pro děti a mládež*. 2. vyd. Praha: Tech – Market, 1996, ISBN 80-902134-5-6. S. 5, 7 – 8, 11.

3 Praktická část

3.1 Cíl praktické části

Hlavním cílem v praktické části jsem si stanovila provést šetření mezi respondenty za účelem zjištění jaké televizní porady sleduje tato populace nejvíce, co je motivuje ke sledovanosti určitých televizních žánru, do jaké míry a jakým způsobem je tato média ovlivňují.

Ke srovnání jsem vybrala následující typy televizních porad: Pošta pro tebe, Výmena manželek, Nic než pravda, AZ-kviz, Pet proti peti, Rady ptáka Loskutáka, Receptár Prima nápadu, Obcanské judo, Na stope, Víkend, Strepiny. Jde o porady, kde jsou jako účinkující sami diváci, kteří jsou vybráni na základě konkurzu nebo jsou motivem pro natocení daného porad. Porady se ovšem dělí podle různých jiných hledisek. Pro ucelený přehled zde uvádím dílčí rozdělení.

3.1.1 Dílčí rozdělení porad uvedených v dotazníku

- **Výmena manželek** - jedna z mnohé dnes velmi populární reality show. Každý díl představí dve na první pohled odlišné domácnosti po dobu deseti dní. Deset dní stráví žena v nové domácnosti pod přísným dohledem nového manžela a nových dětí, a také televizní kamery. Vysíláno na NOVA TV.
- **AZ-kviz** - soutěžní porad. Otázky se týkají všeobecných oborů lidské činnosti. Okruh otázek se však týká jen území české republiky. Počet soutěžících šest. Vysíláno na CT 1.
- **Nic než pravda** - psychologická soutěž pro odvážné. Soutěžící je v reálném case připojen na detektor lži, moderátor této soutěže mu pokládá různé otázky z jeho osobního života. Úroveň otázek z hlediska zásahu do jeho soukromí se stupňují. Když přístroj signalizuje lživou odpověď, hra pro něho končí. Vysíláno PRIMA TV.

- **Obcanské judo** - publicistický porad, který se snaží široké veřejnosti pomoci při zdánlivě jen těžko řešitelných situacích v každodenním životě. Porad se soustředí především na problematiku občana jako poškozeného v občansko-právním světě. Vysíláno NOVA TV.
- **Pet proti peti** – rodinná soutěž, základním úkolem je uhodnout nejčastější odpovědi na otázku dopředu položenou stovce náhodně vybraných. Proti sobě stojí dva peticlené soutěžní týmy, složené z rodinných příslušníků. Vysílá TV PRIMA.
- **Receptár prima nápadu** - publicistický magazín pro kutily a zahrádkáře, zabývající se problematikou bydlení, zahrádkářstvím apod. Vysílá TV PRIMA
- **Rady ptáka Loskutáka** – obdobný porad pro kutily a zahrádkáře. Diváci dávají podnět k tomu, na jaké téma bude daný díl. Vysílá NOVA TV.
- **Víkend** - publicistický porad, který je v vysílání v týdenní periodice, vždy na dané téma. Jedná se o souhrnné informace z celého světa. Vysílá NOVA TV.
- **Strepiny** - publicistický porad, který je také vysílán v týdenní periodice, soustředí se však na výjimečné zprávy z tuzemska. Vysílá TV NOVA
- **Na stope** - porad pomáhá vyšetřovatelům a kriminalistům v odhalování těch nejzávažnějších kriminálních případů vražd a loupeží. Pomáhá také lidem, kterým se ztratil někdo blízký. Vysílá NOVA TV.
- **Pošta pro tebe** - porad, který pomáhá lidem po určité době k setkání. Tento porad vždy doprovází příběh, který vypráví jeden ze zúčastněných. Vysílá CT 1.

Uvedené porady se od sebe vzájemně liší, jak nám napovídá stručná charakteristika. Na diváka televize klade obvykle určité požadavky, jak do zájmu pracovních, tak i mimopracovních. Právě porad, který divák sleduje, nám může částečně odhalit jeho zájmy. Tyto porady mají dle mého názoru velkou diváckou veřejnost, neboť je mohou sledovat děti, mládež, dospělá populace i starší lidé.

3.2 Stanovení předpokladu

Cílem praktické části bakalářské práce je zjistit pomocí průzkumu formou dotazníku do jaké míry mají masmédia vliv na výchovu mládeže za stanovení pěti předpokladu, které byly prostřednictvím dotazníku overovány a vyhodnoceny.

Předpoklad c. 1) Lze předpokládat, že nejsledovanějším televizním pořadem zkoumaného vzorku bude Výmena manželek, neboť umožní každému náhled do funkčnosti ostatních rodin.

Předpoklad c. 2) Lze předpokládat, že u zkoumaného vzorku bude mít větší sledovanost pořad, který zachycuje citové vnímání účastníku, než-li pořady ciste informativního charakteru.

Předpoklad c. 3) Lze předpokládat, že většina zkoumaného vzorku dá přednost pohybové aktivitě, před sledováním televizních pořadu.

Předpoklad c. 4) Lze předpokládat, že zkoumaný vzorek respondentu jsou mladí lidé stejného inteligencního koeficientu, jde o studenty Střední integrované školy Mladá Boleslav, kteří sledují televizní pořady pro získání informací a jako zdroj poučení.

Předpoklad c. 5) Lze předpokládat, že většina respondentu bude televizní pořady sledovat v přítomnosti rodičů.

3.3 Explorativní metody

Pro zjištění potřebných údajů byl použit **dotazník**, který obsahuje deset otázek. Otázky byly vybrány pro overení zadaných předpokladů této praktické části vzhledem k určitému časovému omezení při provádění průzkumu. Čas na vyplnění dotazníku jednotlivcem byl 15 minut.

V dotazníku jsou obsaženy otázky kategorické, výberové, polootevřené i kontrolní. Dotazník je jednorázový, vyhodnocení je matematické uvedeno v procentech. Přípravnou částí je teoretická část bakalářské práce. Obsah otázek byl směřován ke zjištění postojů určité skupiny různého věku, mužského a ženského pohlaví, identické úrovně vzdělání a sociální skupiny.

Výhodou dotazníku je přehlednost, srozumitelnost a anonymnost. Toto se odrazilo v bezproblémovém vyplnění všech otázek respondenty. Další výhodou byla časová úspora, která se projevila v relativně rychlém návratu vyplněného dotazníku.

Nevýhodou dotazníku je, že mohl být zadán pouze malému počtu respondentů. Na Střední integrované škole je pouze omezený počet studentů, z těchto důvodů nemohly být výsledky zpracovány statistickými metodami, neboť by mohly být zavádějícími.

3.4 Výber respondentu

Metodou zkoumání se k realizaci praktické části bakalářské práce stal dotazník vlastní konstrukce. Dotazník byl podán žákům při hodině psychologie společensko-vedního semináře. Zpracování dotazníku bylo pojato jako součást praktického cvičení v rámci výuky studentu.

Zkoumaným vzorkem bylo 160 respondentu, chlapcu a dívek ve věku od 15 do 19 let, N je 160, respondenti studují denní čtyřleté studium ukončené maturitní zkouškou. Studenti střední integrované školy byli vybíráni na základě pohovoru. Pohovory pro přijetí do studia se skládají z několika testů, např. test z českého jazyka, cizího jazyka a matematiky.

Přijetí studenti následně čtyři roky studují tyto všeobecné předměty : Český jazyk a literatura, cizí jazyk dle znalostí ze základní školy, tj. německý jazyk nebo anglický jazyk, matematika, zeměpis, dějepis, fyzika, chemie, Informatika a výpočetní technika, Biologie, Občanská nauka.

Dále se vyučují předměty odborného charakteru: Psychologie, Základy ekologie, Účetnictví, Hospodářské výpočty, Zbožiznalství, Právní nauka.

Po absolvování maturitní zkoušky mají studenti možnost pokračovat ve studiu na vysokých školách nebo pracovat v různých zaměřeních státního či soukromého resortu.

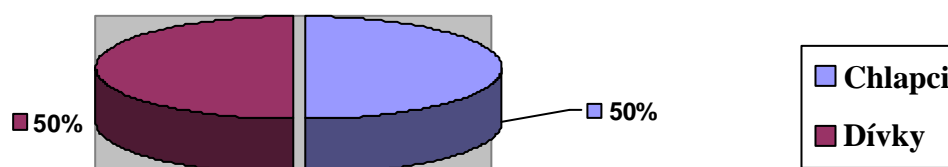

Tabulka c. 1 - dělení respondentu dle věku a pohlaví

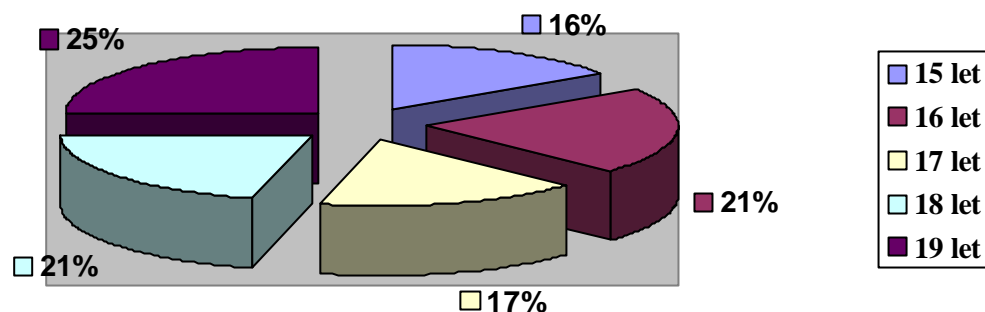
Pohlaví	Věk	Pocet	Procenta	Vzdělání
Dívky	15	13	16,25	Studenti
Chlapci	15	12	15,00	
				1 - 4 ročník
Dívky	16	16	20,00	
Chlapci	16	18	22,50	
				Střední
Dívky	17	14	17,50	
Chlapci	17	13	16,25	integrované
Dívky	18	17	21,25	školy
Chlapci	18	17	21,25	
Dívky	19	20	25,00	
Chlapci	19	20	25,00	

Tabulka c. 1 ukazuje přesnou charakteristiku zkoumaného vzorku, je z ní patrné, že celkový počet respondentu čítá 160 osob, z toho 80 dívek v pěti věkových kategoriích a 80 chlapců, také v pěti věkových kategoriích.

Graf c. 1 – charakteristika zkoumaného vzorku vyjádřená v procentech

Graf c. 2 – vekové složení zkoumaného vzorku vyjádřeného v procentech

Z vekového složení zkoumaného vzorku vyjádřeného v procentech je patrné, že z celkového počtu 160 respondentů je 16 % patnáctiletých dívek a chlapců, 21 % šestnáctiletých dívek a chlapců, 17 % sedmnáctiletých dívek a chlapců, 21 % osmnáctiletých dívek a chlapců a 25 % devatenáctiletých dívek a chlapců.

3.5 Získaná data a jejich interpretace

3.5.1 Výsledky dotazníku a konfrontace s danými předpoklady

Veškerá data získána pomocí dotazníku byla následně seřazena a byl proveden procentuální výpočet. Výsledky byly zpracovány do tabulek a bylo provedeno vyhodnocení daných předpokladů.

Tabulka c. 2 - dělení televizních pořadů dle sledovanosti u respondentů

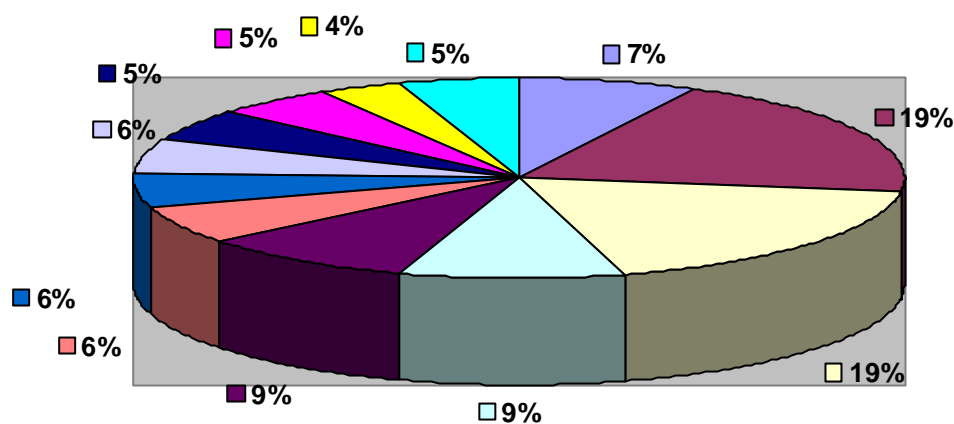
Název pořadu	Televizní Okruh	dívky	procenta	Chlapci	Procenta
Nic než pravda	PRIMA TV	22	27,5	10	12,5
Výměna manželek	NOVA TV	21	26,25	9	11,25
AZ kvíz	CT 1	5	6,25	10	12,5
Pet proti peti	TV PRIMA	7	8,75	8	10,0
Víkend	NOVA TV	4	5,0	6	7,5
Střepiny	NOVA TV	2	2,5	7	8,75
Na stope	CT 1	1	1,25	8	10
Pošta pro tebe	CT 1	10	12,5	2	2,5

Tabulka c. 2 - pokračování

	Televizní Okruh	dívky	procenta	Chlapci	Procenta
Obcanské judo	NOVA TV	3	3,75	5	6,25
Receptár PRIMA nápadu	PRIMA TV	1	1,25	7	8,75
Rady ptáka Loskutáka	NOVA TV	2	2,5	6	7,5
Žádné z vybraných		2	2,25	4	5

Z tabulky c. 2 dělení televizních pořadu dle sledovanosti respondentu je patrné, kolik dívek a chlapců sleduje jednotlivé pořady, dále je patrný i přesný procentuální pomer z celkového zkoumaného vzorku jednotlivého pohlaví.

Graf c. 3 - popisuje delení poradu dle sledovanosti respondentu

Pošta pro tebe	Nic než pravda	Výměna manželek
AZ-kviz	Pet proti peti	Víkend
Strepiny	Na stope	Obcanské judo
Rady ptáka Loskutáka	Žádný z vybraných	Receptár prima nápadu

Předpoklad c. 1) Lze předpokládat, že nejsledovanějším televizním pořadem zkoumaného vzorku bude Výměna manželek, neboť umožní každému náhled do funkčnosti ostatních rodin.

Předpoklad c. 2) Lze předpokládat, že u zkoumaného vzorku bude mít větší sledovanost pořad, který zachycuje citové vnímání účastníku, nežli porady ciste informativního charakteru.

Overení predpokladu c. 1 a 2 – Tyto predpoklady se potvrdily. Porad Výměna manželek sleduje 26,25 % dotázaných dívek a 11,25 % chlapců.

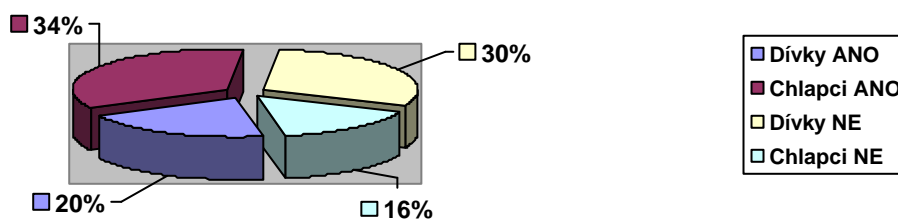
Z uvedených procent lze usuzovat, že značná sledovanost je u poradu, které zasahují do osobního života zúčastněných a jsou naplněné emocními prožitky ze vzniklých situací. Což dokazuje i sledovanost poradu Nic než pravda, který sleduje 27,5 % dívek a 12,5 % chlapců. Zatím co sledovanost poradu, které mají za úkol předat divákovi pouze faktická data zbežného života, není tak vtěto části publika rozšířená.

	ANO	NE
Dívky	32	48
Chlapci	55	25

Tabulka c. 3 – odpovědi respondentu na otázku, zda-li dají přednost pohybové aktivitě před sledováním

oblíbeného poradu

Graf c. 4 - odpovědi respondentu na otázku, zda-li dají přednost pohybové aktivitě před sledováním oblíbeného poradu

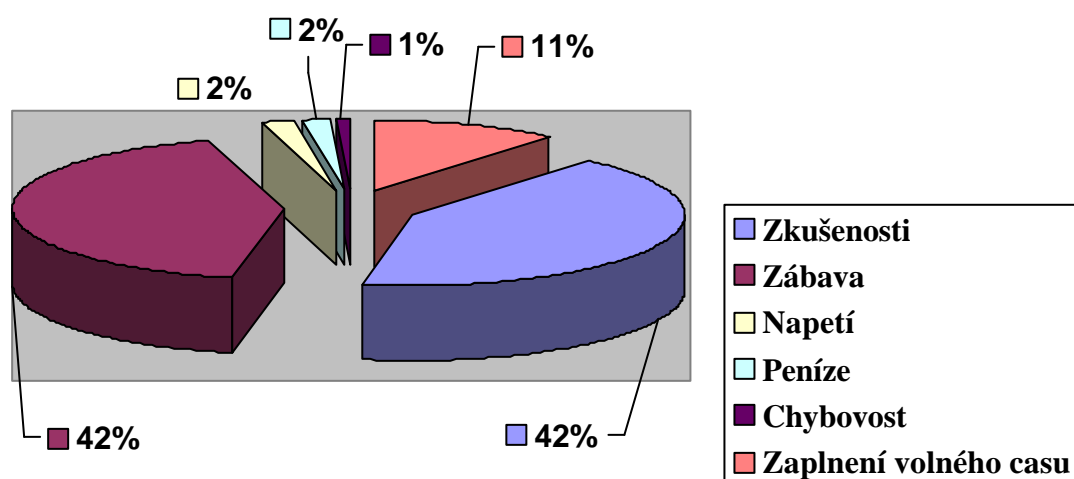
Predpoklad c. 3) Lze předpokládat, že většina zkoumaného vzorku dá přednost pohybové aktivitě, před sledováním televizních poradu.

Overení predpokladu c. 3 – tento predpoklad se potvrdil, pohybové aktivity upřednostňuje 54 % dívek a chlapců, oproti 46 % dívek a chlapců, kteří si nenechají oblíbený televizní porad ujít.

Tabulka c. 4 - duvod sledovanosti televizních poradu u respondentu

Duod	Dívky	procenta	chlapci	Procenta
Zkušnosti	31	38,75	36	45,0
Zábava	38	47,5	30	37,5
Napetí	0	0	3	3,75
Peníze	0	0	3	3,75
Chybovost	0	0	1	1,25
Zaplneí volného casu	11	13,75	7	8,75

Graf c. 5 - duvod sledovanosti televizních poradu u respondentu

Předpoklad c. 4) Lze předpokládat, že zkoumaný vzorek respondentu jsou mladí lidé stejného inteligencního koeficientu, jde o studenty Střední integrované školy Mladá Boleslav, kteří sledují televizní porady pro získání informací a jako zdroj poučení.

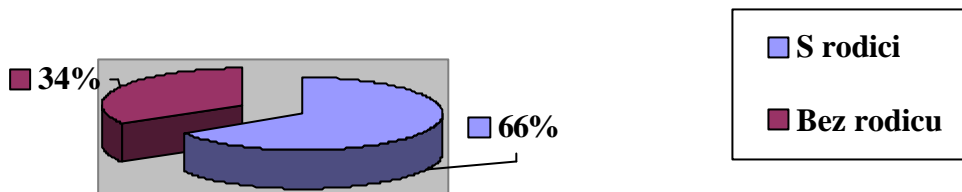
Overení předpokladu c. 4 – tento předpoklad se nepotvrdil, ačkoli z důvodu získání zkušeností sleduje televizní porady 42 % respondentu, nedá se spolehlivě říci, že by se jednalo o většinu.

Tabulka c. 5 - přehled respondentu sledujících televizní porady s rodiči

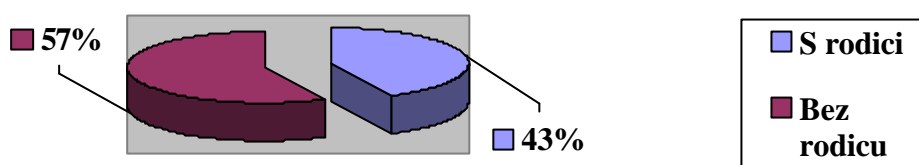
Pohlaví	Věk	Sleduje	procenta	Nesleduje	procenta
Dívky	15	10	12,5	3	3,75
Chlapci	15	9	11,25	3	3,75
Dívky	16	12	15,5	4	5,0
Chlapci	16	5	6,25	13	16,25
Dívky	17	8	10,0	6	0,89
Chlapci	17	3	3,75	10	12,5
Dívky	18	14	17,5	3	3,75
Chlapci	18	5	6,25	12	15,0
Dívky	19	9	11,25	11	13,75
Chlapci	19	3	3,75	17	21,25

**Graf c. 6 - pomer respondentu, ktorí sledujú porady s rodičmi
nebo bez rodiču - dievčky**

**Graf c. 7 - pomer respondentu, ktorí sledujú porady s rodičmi
nebo bez rodiču - chlapci**

Predpoklad c. 5) Lze predpokládat, že väčšina respondentu bude televízni porady sledovať v prítomnosti rodiču.

Overení predpokladu c. 5 – tento predpoklad se nepotvrdil, väčšina dievčok síce sleduje uvedené porady spoločne s rodičmi, chlapci naopak väčšinou sledujú tieto porady sami.

3.6 Shrnutí výsledku praktické časti

Pokud by se mal jasne stanoviť výsledok tohoto pruzkumu a určiť **pozitívni a negatívni** vliv použitých porady na zkoumaném vzorku, byl by pruzkum označen za velmi odvážný. Na základe údajů, které se z uvedeného pruzkumu podarilo zjistit, je patrné, že největší sledovanost mají porady, ve kterých jsou hlavními aktéry skuteční lidé s životními příběhy, které vrcholí v komplikovanou zápletku.

Dále je z pruzkumu patrné, že zkoumaný vzorek prostřednictvím televizního vysílání hledá **zkušenost a zábavu**. Zůstává otázkou, v jakém směru si danou zkušenost divák odnese do svého života, což ovlivňují další výchovné vlivy, rodiče, kamarádi, školství.

V neposlední rade pruzkum ukázal, že ackoli je nabídka televizního vysílání stále širší a zpohledu diváka atraktivnejší, stále je vetšina tech, kteří dají prednost jiným, pro **zdraví a výchovu pozitivnejším** aktivitám.

4 Záver

Záverem lze říci, že společnost třetího tisíciletí zahrnuje informace v podobě masových sdělovacích prostředků, ale i výpočetní a telekomunikační techniky a dalších médií, které do jisté míry mohou být kritickým obdobím před dospíváním dětí, neboť např. při intenzivním, častém a dlouhém sledování televize může u takových nevyzrálých jedinců způsobit devastující psychické a mravnostní dopady, které se odrážejí v jejich osobnostních attributech.

Již prokazatelně několik událostí předvedlo společnosti, že vliv masmédií na děti a jejich výchovu nemůže být podceňována. Za posledních 12 měsíců došlo k několika útokům nedospělých jedinců na veřejnosti přístupných místech se zbraní v ruce, při kterých přišlo desítky lidí o život. I takto může vypadat zanedbaná výchova společně s vlivem televizní a počítačové obrazovky na dosud nezralého člověka.

Tomuto devastujícímu nebezpečí lze zabránit řádnou výchovou v primární rodině a následnou socializací mladého člověka ve společnosti. Záleží na rodičích, které televizní porady jsou vhodné a naučné pro jejich děti a které by naopak způsobily u dětí mravní pohoršení. Rodice a především celá společnost si musí uvědomit, že jsou pro nezkušené věkové mladší děti vzorcem společenského chování, neboť tyto vzory si poté odnáší do společenského života. Když bude jeden z rodičů např. alkoholik nebo gambler, je velkým předpokladem, že i dítě bude v dospělosti konzumentem alkoholu nebo gamblerem, ale nemusí tomu ve všech případech tak být. Dítě se často se starším člověkem identifikuje a napodobuje ho v chování, jednání či v různých činnostech apod., je proto na vychovávajících, aby nedali v prvopocátcích impuls mladému člověku, aby se „společensky zkažil“, neboť primární roli ve společenské prevenci dětí a mládeže sehrává rodina, která svým přímým vlivem a osobním příkladem formuje vztah mladého člověka ke společnosti, druhému člověku, vzdělávání, k práci a životnímu stylu. Důležitou roli při prevenci mládeže sehrávají také mimoškolní zařízení a instituce, kde dochází rovněž k výchově a vzdělávání dětí a mládeže. Činnost v těchto zařízeních (zájmových

kroužcích apod.) by měla probíhat nenásilnou a přitažlivou formou. Dítě nemá dostatek životních zkušeností, není obratné v sociální oblasti, nedovede se orientovat ve všech oblastech zájmové činnosti, proto je odkázáno na pomoc **dospělého člověka**.

Bakalářská práce se z těchto důvodů zabývala problematikou vlivu negativního a pozitivního působení masmédií na výchovu u dětí staršího školního věku. V práci bylo vymezeno a osvětleno několik základních pojmů, které mají vliv na vývoj, postoje a hodnotový žebříček mládeže. Součástí byla též prevence, která hraje v této problematice důležitou roli. Stejným cílem závěrečné práce bylo zjistit, jaká masmédiá nejvíce působí na výchovu mládeže, která z nich preferuje, a pokusit se určit, do jaké míry mají podíl na jejich sociálně patologickém chování, a shrnout možnosti řešení problému s využitím prevence zejména v mimoškolních zařízeních.

V teoretické části je obsažen především historický pohled na vývoj masové komunikace. K této části se vztahovala část praktická, ve které se pojednávalo o jednotlivých metodách a výsledcích uskutečněného průzkumu pomocí dotazníku, kde bylo osloveno celkem 160 respondentů z řad dívek a chlapců ve věkové skupině od 15 do 19 let, studujících Střední integrovanou školu v Mladé Boleslavi. Výběr školy byl zaměřen tak, aby se v průzkumu promítlo v co největší míře i sociální prostředí, ve kterém dotazované děti vyrůstají. Cílem praktické části bylo overení stanovených hypotéz a jejich procentuální znázornění.

Výsledky průzkumu dále ukázaly, že cíl práce byl naplněn z hlediska možnosti podání preventivních návrhů, podíl masmédií na výchově mládeže nebylo možné přímo statisticky určit.

5 Seznam použitých zdrojů

- Bednár, P., Cábelová, L., Köpplová, B., Kryšpínová, J., Moravec, V., Šádová, E. *Dejiny českých médií v datech, rozhlas, televize, mediální právo*. 1. vyd. UK Praha: Karolinum, 2003, ISBN 80-246-0632-1
- Beneš, B. *Ceská lidová slovesnost. Výbor pro současného čtenáře*. 1. vyd. Praha: Odeon, 1990, ISBN 80-207-0181-8
- David, R. *Úmluva o právech dítěte a její charakteristika. Mezinárodní ochrana práv dítěte a některé další dokumenty, Rodina a základy rodinného práva*. 1. vyd. Olomouc: nakl. Olomouc, 1999, ISBN 80-7182-076-8
- Fontana, D. *Psychologie ve školní praxi. Příručka pro učitele*. 1. vyd. Praha: Portál, 1997, ISBN 80-7178-063-4
- Först, V. *Literatura pro 1. ročník středních škol. Přehled vývoje a směru*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1984
- Chmelík, J. *Trestná činnost mládeže a páchaná na mládeži*. 2. upravené a rozšířené vyd. Praha: MV ČR – odbor personální práce a vzdělávání, 1998
- Kohoutek, R. *Sociální psychologie*. Brno: Institut mezioborových studií, 2004
- Köpplová, B., Köppl, L. *Dejiny světové žurnalistiky. Celý svět je v novinách*. 1. vyd. Brno: Vydavatelství a nakladatelství Novinář, 1989, ISBN 80-7077-216-6
- Nekonečný, M. *Úvod do psychologie*. 1. vyd. Praha: Academia, 2003, ISBN 80-200-0993-0
- Pöthe, P. *Dítě v ohrožení*. 1. vyd. Praha: G plus G, 1996, ISBN 80-901896-52
- Sekot, A. *Sociologické texty 2 ke studiu sociální pedagogiky*. 3. vyd. Brno: Institut mezioborových studií, 2004
- Vlasák, R. *Světový informační průmysl*. 1. vyd. UK Praha: Karolinum, 1999, ISBN 80-7184-840-9
- Vocilka, M. *Náplň činnosti středisek výchovné péče pro děti a mládež*. 2. vyd. Praha: Tech – Market, 1996, ISBN 80-902134-5-6

6 Seznam příloh

Príloha c. 1: Dotazník ke zjištění sledovanosti a oblíbenosti současných poradu

Príloha c. 2: Počet vybraných trestných činů spáchaných v České republice dětmi do 15 let

Príloha c. 1

D O T A Z N Í K

ke zjištění sledovanosti a oblíbenosti současných televizních pořadů

1. Uvedte svůj věk a pohlaví:
2. Napište název nejoblíbenějšího televizního pořadu.
3. Co te na pořadu přitahuje?
4. Dáš přednost raději pohybové aktivitě (sport, procházka venku) nebo sledování televizních pořadů?
5. Uvažoval (a) jsi někdy o tom , že by jsi se mohl (a) podobného pořadu zúčastnit ?
Ano Ne
6. Urci, ve které oblasti bys chtel (a) v pořadu působit ?
7. Sleduje alespon jeden zdrojicu televizní pořad s tebou?
8. Sleduješ některý z následujících vyjmenovaných pořadů, zaškrtni

Pošta pro tebe	Výmena manželiek	Nic než pravda
Pet proti peti	Rady ptáka Loskutáka	Receptár prima nápadu
Obcanské judo	Na Stope	Víkend
Strepiny	A - Z kvíz	
9. Kolik času venuješ sledování televizních pořadů (urci v hodinách za den) ?
10. Domníváš se, že v soutěži o titul Miss CR se snoubí puvab s inteligencí?
ANO NE

Príloha c. 2

Pocet vybraných trestných cinu spáchaných u nás detmi do 15 let

V letech	Majetkové delikty	Mravnostní delikty	Vraždy
1993	7 256	70	1
1994	6 743	122	3
1995	8 460	232	1
1996	9 207	138	1
1997	9 320	149	3
1998	9 312	133	2
1999	9 409	168	4

Statistiky za rok 2000 a pro následující roky nejsou ještě ucelene zpracovány.